

College van B&W Amersfoort

Stadhuisplein 1

3800 EA Amersfoort

E-mail secretariaat:
secretaris@seniorenraadamersfoort.nl

Postadres:
Seniorenraad Amersfoort
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

Rabobank rek.nr. 12.31.92.382
t.n.v. Penningmeester SRA Amersfoort

Amersfoort, 13 september 2014

Betreft: Advies Meerjarig Beleidskader Sociaal Domein 2015

Geacht College,

Hierbij reageren wij op de conceptversie d.d. 4 september 2014 van het Meerjarig Beleidskader Sociaal Domein 2015. Ons commentaar is ingedeeld in drie onderdelen: Wat ons opvalt; Wat wij missen en Wat ons stoort. Wij hebben hiervoor gekozen omdat het gaat om een concept. Dat geeft aan dat wij in een zeer vroeg stadium van het beleidsproces betrokken zijn en dat waarderen wij. Daardoor kunnen wij ook begrip opbrengen voor de uitermate korte termijn, die wij hebben om kennis te nemen van deze complexe materie. Het is ons duidelijk dat wij ook de verordeningen en de daarop gebaseerde beleidsregels nog voorgelegd krijgen om advies. Wij verwachten daarbij dat de termijn dan wel redelijk zal zijn en niet beperkt is tot acht dagen!

Ons advies is:

- Dit meerjarig beleidskader te richten op 2016 en dit te doen na vermelding dat 2015 een aanloopjaar is onder de nieuwe wetgeving.
- De tekst met meer compassie te maken voor de mensen die van de inzet van de gemeente afhankelijk zijn.
- Uitdrukkelijk aandacht te geven aan de machtsongelijkheid van inwoners ten opzichte van de overheid en de maatschappelijke partners en maatregelen te nemen waardoor zij niet de dupe worden van deze machtsongelijkheid in het Sociale Domein.
- De sociale wijkteams te laten functioneren onder duidelijke, afrekenbare regels, gezagsverhoudingen, regelmatige monitoring en voldoende financiering.
- De volledige tekst van dit advies ter beschikking te stellen aan de leden van de gemeenteraad voor hun besluitvorming over dit beleidskader.

Met vriendelijk groet,
namens de Seniorenraad,

Heimen Hooijer, voorzitter

Reinier Dorgelo, secretaris

Wat ons opvalt.

Het stuk is geschreven vanuit een ambtelijk gezichtspunt met meer aandacht voor mogelijke fraude dan voor menselijke nood. Exemplarisch is in deze de vermelding van de uitgangspunten voor kwaliteit op pag. 31. 1 de administratieve lasten zijn minimaal; 2 de kwaliteitsnormen mogen verschillen per vorm van zorg en ondersteuning; 3 de cliëntervaring staat centraal. In paragraaf 2.6 over Kwaliteit, op pagina 16, zijn ook weer de drie uitgangspunten genoemd en nu weer in een andere volgorde. Hier staat de cliëntervaring centraal bovenaan en wordt gevolgd door de minimalisering van de administratieve lasten. Wat je centraal stelt laat je toch niet onderaan bungelen? Dat moet voorop staan. De minimalisering van de administratieve lasten vormt kennelijk het zwaarste ambtelijke aandachtspunt.

In de titel staat 2015, terwijl het over 2016 gaat en in het laatste hoofdstuk (Financieel kader) loopt het door tot 2018. Verder spreekt de eerste alinea van paragraaf 2.6 over 2015 in de verleden tijd, terwijl dat jaar nog moet beginnen! In paragraaf 2.8 over Meedenken en ontwikkelen wordt zelfs over 2016 in de voltooid verleden tijd geschreven. Wij gaan ervan uit dat dit na de conceptstatus hersteld zal zijn.

De laatste drie zinnen van paragraaf 2.8 geven de geschiedenis van 2016 weer. *Op verschillende niveaus functioneren adviesraden. Inwoner- en cliëntenparticipatie gaan echter verder dan dat. Daarvoor zien we in 2016 verschillende vormen, formeel en informeel. Dus de inwoner- en cliëntenparticipatie gaan verder dan het functioneren op verschillende niveaus. Zij zijn genivelleerd naar formeel en informeel. Het is volstrekt onduidelijk wat hiermee beoogd wordt. Dergelijke formuleringen voeden het wantrouwen van de lezer ten opzichte van de intenties van de gemeente.*

De term faciliteren wordt in het beleidskader herhaaldelijk als Haarlemmerolie gebruikt. Soms is bedoeld voorwaarden scheppen, maar soms gaat het verder in de betekenis van mogelijk maken. Duidelijk taalgebruik voorkomt misverstanden, verkeerde verwachtingen en menselijke ellende.

In het stuk wordt voortdurend gesproken over we en wij, terwijl niet duidelijk is wie daarmee worden bedoeld. Formeel zou dat het college van B & W moeten zijn, maar uit het zinsverband wordt herhaaldelijk duidelijk dat het hier gaat om de ambtelijke uitvoering, zoals op pag. 30, halverwege het eerste bolletje over chronisch zieken en gehandicapten: *We gaan breed kijken wat er nodig is om de zelfredzaamheid en participatie te verbeteren. Als hoge extra kosten beperkingen geven hierin is er een individueel ondersteuningsarrangement mogelijk om die financiële beperkingen te verminderen. Formeel is het college verantwoordelijk, maar we zien het de leden ervan niet doen zoals is weergegeven. Het gaat hier dus niet om iets voor een mens met een tekort mogelijk te maken, maar mogelijk (misschien) om zijn uitgaven te verminderen. Als dat niet genoeg is: jammer dan?*

De ondersteuning van mantelzorgers gebeurt niet door af te wachten of zich iemand meldt. Outreachend werken is hiervoor van belang en alert zijn op signalen uit de omgeving. Tenslotte is tekenend in dit kader de eerste alinea op pagina 8 over de werkwijze van het wijkteam. Op basis van het plan wordt bekeken wat nodig is om de gewenste verbetering in iemands situatie te bereiken. *Als dat realistisch is, kijken de wijkteams met de inwoner naar mogelijkheden om problemen zelf, met het eigen netwerk, met vrijwillige ondersteuning of via algemene voorzieningen aan te pakken. Wie bepaalt of het realistisch is? Het wijkteam natuurlijk. Wat gebeurt er dan? Het wijkteam gaat zeggen wat je er zelf of voor eigen rekening aan kunt doen. Mocht het onverhoopt niet realistisch zijn, dan gebeurt zelfs dat niet! Kafka's dagdroom in optima forma.*

Wat wij missen

De definities van de begrippen Sociaal Domein en maatschappelijke partners. Op pagina 4 wordt een poging gedaan voor Sociaal Domein. Dat is dan een optelsom van alle inspanningen voor het deelnemen aan de maatschappij. Wij kunnen ons niet voorstellen dat een dergelijke definitie het begrip domein ook maar enigszins benadert.

De term maatschappelijke partners krijgt een definitiepoging halverwege pag. 27: inwonersinitiatieven, vrijwilligers- en welzijnsorganisaties, sociaal ondernemers, etc. Horen de werkgevers van de leden van de 18 wijkteams daar nu wel of niet bij? Als dat niet het geval is waar zijn dan de overige aanbieders van zorg- en/of dienstverlening? Aan het eind van pagina 21 blijkt dat maatschappelijke partners met vaste kosten zitten zoals die van gebouwen die verkocht of anders ingericht moeten worden.

Wij en de wijkteams ontberen duidelijkheid en zij verkeren daardoor in een beklagenswaardige positie. Ze zijn in dienst van een zorgaanbieder of iets dergelijks, maar leggen verantwoording af aan de gemeentelijke leiding van de wijkteams. Het kan zijn dat het in 2016 toch anders gaat met financiering, organisatie en aansturing. Kunnen ze ondertussen niet ontslagen worden wanneer hun juridische werkgever moet bezuinigen, bij voorbeeld doordat er onvoldoende klanten worden verwezen?

Er wordt geen enkele indicatie gegeven over de deskundigheden in de expertisepool. Is dit een vast team van specialisten of is het een ad hoc groep die op afroep deskundigen kan aantrekken? Zoals bij voorbeeld een geriater?

Bij paragraaf 3.2 Maatschappelijke context (pag. 21) is vermeld dat de verzorgingsstaat al in de jaren zeventig problemen kende met een duurzame financiering. De oplossing werd gezocht in marktwerking en decentralisatie. Dit is apert onjuist. De oplossing werd gezocht in de invoering van de indicatiestelling en in centralisatie. Dit inzicht missen wij. Pas tegen en in deze eeuw kwam de marktwerking en daarna de decentralisering.

De opbouw van de derde alinea is baarljke nonsens. *Niet iedereen kan en wil in die trend mee. Veel Nederlanders hebben moeite met het meekomen in de steeds complexer wordende samenleving. Een deel van hen is functioneel analfabeet. Doordat we steeds verder van elkaar afwonen en de arbeidsparticipatie van vrouwen groeide, is de vanzelfsprekendheid van sociale netwerken kleiner geworden.* Niet iedereen kan en wil in de trend mee. Dat is mensen niet kwalijk te nemen als zij de complexiteit van de samenleving niet kunnen volgen, of functioneel analfabeet zijn, of als vrouw werk buiten de deur hebben gezocht. Dan moet je niet verbaasd zijn over je kleine sociale netwerk. Maar gelukkig is de koers van het beleid van de kabinetten duidelijk gebleven. Deze stond dus haaks op de ontwikkelingen in de maatschappij? Wij missen wat deze tekst toevoegt aan de redenering over genomen besluiten over het sociaal domein in 2016.

In het calamiteitenprotocol (pagina 29) is niet duidelijk wat een calamiteit is in het sociaal domein. Wel gaat het om het achterhalen van de oorzaak en het leereffect. Het lijkt ons dat ook moet worden uitgezocht of en in hoeverre iemand (natuurlijke persoon en/of rechtspersoon) aansprakelijk is voor een slachtoffer. Aan het eind van de tweede paragraaf 4.3.2, die gaat over de professionals in de wijkteams, wordt nog eens hetzelfde gezegd.

Kennelijk zit bij de wijkteams de grootste kans op calamiteiten.

Paragraaf 4.2.2 gaat over de eigen bijdragen. Deze eindigt met: *Hierbij zullen we nadrukkelijk aandacht hebben voor het voorkomen van ongewenste stapelingen van eigen bijdragen.* Brengt u hierbij het voorkomen in kaart of probeert u ongewenste stapelingen te voorkomen? Wie koopt wat voor nadrukkelijke aandacht? Is de gemeente op de hoogte van ook niet-gemeentelijke eigen bijdragen?

Eerste paragraaf 4.3.2 (er zijn er twee) over de organisatie van de wijkteams, die mogelijk een eigenstandige organisatie worden waarbij de gemeente fungeert als opdrachtgever met als basis daarvoor populatiebepaling. Is dit enkel demografisch of houdt het ook rekening met de vraagontwikkeling? Is het te ontwikkelen financieel sturingskader gekoppeld aan de door het Rijk beschikbare middelen of stopt de gemeente er ook eigen geld in? Het gaat om een grote groep van mensen: 18 teams van elk 13 leden is samen met de expertisepool zo'n 250 personen! Wij missen hier duidelijkheid.

Wat ons stoort

De wolligheid in formuleringen, die het stuk doordrenken, waarin gesproken wordt over samen met inwoners, maatschappelijke partners en overheid.... Nimmer wordt daarbij ergens duidelijk wie verantwoordelijk is.

Nergens wordt aandacht gegeven aan de enorme machtsongelijkheid van inwoners ten opzichte van de overheid en diens maatschappelijke partners. Als het om individuele inwoners gaat dan is hiervan door de blokken overheid en maatschappelijke partners ervan geen bijdrage van inwoners te verwachten. Hier ligt bij uitstek een taak voor belangenbehartigende organen en adviesraden. Het is de wettelijke taak van de overheid om haar opponenten te steunen. In de komende Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg zal daarvoor wel wat worden geregeld, maar het sociaal domein is breder dan zorg.

De wijkteams werken overdag op gewone werkdagen. Voor inzet buiten de reguliere werktijd fungeert veelal de huisartsenpost als aanmeldpunt. De waardering daarvoor komt in het beleidskader niet voor, terwijl dit ook na 2014 nog steeds het geval zal zijn. De vraag is of dit redelijk is omdat de menselijke nood dan wel vaak als iets medisch wordt gepresenteerd maar het veelal niet is.

De Wet maatschappelijke ondersteuning wordt volgens deze wet aangehaald met Wmo. Het is toch slordig dat, op één uitzondering na, in een conceptversie overal WMO (bestaat niet) staat.

De eerste drie uitgangspunten van de visie op pagina 22 zijn niet uitgevonden of bepaald door de gemeente, maar zijn het natuurlijk streven van mensen. De scribenten hadden daar oog voor kunnen hebben en waardering voor tot uitdrukking kunnen brengen.

Bij de rollen van inwoners, overheid en maatschappelijke partners (pagina 30) staat: *Sommige mensen die het zelf niet redden hebben eenvoudigweg geen netwerk om zich heen; of hun naasten zijn zelf mensen met een zorgvraag; of hun familie wil niets meer van hen weten.* Deze laatste mogelijkheid kan niet worden ontkend, maar is onnodig grievend. Het komt aanzienlijk vaker voor dat de fysieke afstand door de globalisering te groot is om wekelijks te overbruggen. Zeeuws-Vlaanderen gaat nog, naar Nieuw-Zeeland, Brazilië of Canada is daarvoor echt een probleem.

Het totaal van de beschikbare middelen voor bestaande taken in de begroting 2014 op pagina 39 moet zijn 133,7 miljoen en niet 143,3.

De slecht of niet lopende zinnen zullen, naar wij verwachten, worden verbeterd in de op de conceptversie volgende definitieve.

Amersfoort, 13 september 2014

CC: Leden van de Wmo-spil